Tórshavn, tann 9. august 2010

Løgtingið

Løgtingsmál nr. xx/2010: Uppskot til løgtingslóg um eftirlønaruppsparing og skatt av eftirløn

Uppskot

til

løgtingslóg um eftirlønaruppsparing og skatt av eftirløn

Kapittul 1

Vavi

§ 1. Persónar, ið eru millum 18 ár og 67 ár og hava fulla skattskyldu og bústað í Føroyum, gjalda til sína egnu eftirløn.

Stk. 2. Persónur, sum í sínum setanarviðurskiftum vinnur tænastumannaeftirlønarrætt, er ikki fevndur av hesi løgtingslóg við atliti av tí løn, hann vinnur sambært tænastumannastarvinum.

§ 2. Tvungna eftirlønargjaldið er í minsta lagi 3 prosent av A-inntøkuni, tá eftirlønarskipanin verður sett í gildi 1. januar 2011, og hækkar við 1,5 prosent um árið fram til 2019, tá eftirlønargjaldið er minst 15 prosent av A-inntøkuni.

Stk. 2. Arbeiðsgevarin hevur við teimum avmarkingum, sum eru nevndar í § 1, stk. 2 og § 4 skyldu til at inngjalda eftirlønargjaldið hjá løntakara, samstundis sum lønin verður ávíst um afturhaldsskipanina.

Stk. 3. Sjálvstøðug vinnurekandi og persónar við B-inntøkum skulu gjalda eftirlønargjald sambært stk. 1. Landsstýrismaðurin í fíggjarmálum ásetir hvussu gjaldið verður goldið.

Stk. 4. Uttan mun til prosentásetingina í stk. 1, er tað ikki álagt nøkrum at gjalda meiri enn 100.000 kr. um árið. Upphædd omanfyri 100.000 kr. verður goldin útaftur eftir umsókn til TAKS fyri 1. juni árið eftir. Landsstýrismaðurin í fíggjarmálum ger nærri ásetingar um javning av hesi upphædd.

Stk. 5. Uppsparari kann sjálvboðin inngjalda meira enn tað í stk. 1 nevnda prosentgjald, ávikavist ta í stk. 4 nevndu upphædd, til ta góðkendu eftirlønarskipanina.

Stk. 6. Persónur, sum er millum 67 og 70 ár, kann gjalda til eftirlønarskipan. Inngjaldið kann fara fram, til viðkomandi byrjar útgjald og í seinasta lagi til persónur gerst 70 ár.

Stk. 7. Persónar sambært § 1, stk. 1 hava skyldu at stovna eftirlønarkontu hjá einum av TAKS góðkendum eftirlønarveitara. Freistin at stovna eftirlønarkontu er sett til 1. januar 2011. Landsstýrismaðurin ásetir nærri reglur fyri eftirlønarsáttmálum.

Stk. 8. Landsstýrismaðurin kann við kunngerð áseta nærri reglur fyri tey, ið eru fevnd av øðrum eftirlønarskipanum uttanlands sum part av arbeiðssáttmála við útlendskan arbeiðsgevara.

§ 3. Av inngoldna eftirlønargjaldinum kann ein partur vera brúktur til trygging við deyða og óarbeiðsføristrygging, meðan restin skal verða nýtt til eftirlønaruppsparing. Tað er einans frádráttarrættur fyri tryggingar góðkendar av TAKS.

§ 4. Tað í § 2, stk. 1 ásetta prosentgjaldið verður kravt av øllum A og B-inntøkum, sum tey gjaldsskyldugu fáa, tó so, at niðanfyri nevdu peningaupphæddir eru undantiknar:
1. uppihaldspeningur sambært hjúnabandslóggávuni
2. barnapeningur sambært "lov om børns retsstilling"
3. fólkapensjón
4. fyritíðarpensjón
5. óarbeiðsførisveiting
6. leypandi útgjald í samband við deyða eftirlønareigarans
7. forsorgarhjálp eftir forsorgarlógini

§ 5. Eftirlønaruppspararin eigur persónliga sína egnu uppsparing, ið er vard fyri úttøku ella aðrari rættarsókn frá ognarum. Eftirlønaruppsparingin kann ikki avhendast, veðsetast, ella verða nýtt sum mótrokning fyri møguligum kravi frá eftirlønarveitara.

Stk. 2. Eftirløn kann ikki vera fyri rættarsókn, fyrr enn hon er útgoldin.

Stk. 3. Flyting frá einum eftirlønarveitara til annan eftirlønarveitara er ikki at meta sum útgjald. Landsstýrismaðurin ásetir nærri reglur um kostnað og avgreiðslugjøld.

Stk. 4. Eftirlønin kann í sambandi við hjúnaskilnað gerast partur av felags búnum. Eftirlønaruppsparingar, ið eru inngoldnar eftir 1. januar 2011, kunnu vera partur av felags búnum, og kann í samband við hjúnaskilnað býtast og flytast millum eftirlønaruppsparingarnar og eftirlønarveitarar hjá hjúnafeløgum uttan at rinda avgjald til landskassan.

Kapittul 2

Eftirlønarveitarar

§ 6. TAKS góðkennir eftirlønarveitararnar, ið skulu fylgja ásetingunum, ið eru settar í løgtingslóg um tryggingarvirksemi og "lov om finansiel virksomhed."

Stk. 2. Tann einstaka eftirlønaruppsparingin kann stovnast í lívstryggingarfelagi, eftirlønarkassa ella peningastovni, ið hevur loyvi at virka í Føroyum.

Stk. 3. Umsitingar- og avgreiðslugjald av eftirlønarskipan hjá tí einstaka persóninum verður goldið av uppsparda eftirlønarvirðinum/inngjaldinum. Tað skal verða greitt tilskilað, hvat umsitingar- og avgreiðslugjaldið fevnir um, og skal vera í samsvar við veruliga kostnaðin av at umsita eftirlønarskipanina. Landsstýrismaðurin ger í kunngerð nærri áseting um umsitingar- og avgreiðslugjøld.

Stk. 4. Eftirlønarveitarir senda árliga teldutøka kunning til TAKS um eftirlønarviðurskifti hjá øllum teimum, ið eru skrásett í eftirlønarskipanini hjá eftirlønarveitarum. Kunningin skal vera TAKS í hendi í seinasta lagi 20. januar hvørt ár, ella fyrsta gerandisdag eftir 20. januar.

Stk. 5. Verður ásetingin ikki fylgd, verða dagbøtur á 100.000 kr. álagdar fyri hvønn dag, ið fer útum fyrsta gerandisdag eftir 20. januar.

Stk. 6. Heldur eftirlønarveitari ikki ásetingarnar í § 11, stk. 2 um útgjaldsætlan frá TAKS sambært hesi lóg verður eftirlønarupphæddin flutt til annan eftirlønarveitara at umsita uttan kostnað fyri eftirlønareigara.

Stk. 7. Landsstýrismaðurin ásetur í kunngerð nærri reglur um klagur, herundir um klagað kann verða til serstakan stovn.

Eftirlønarskipanir stovnaðar uttanlands

§ 7. Persónur, sum áðrenn 1. januar 2011 hevur stovnað eina eftirlønarskipan í einum lívstryggingarfelag, eftirlønarkassa ella peningastovni við heimstaði í Danmark, Grønlandi ella í øðrum ríki, sum hevur loyvi til at reka lívstryggingarvirksemi v.m. í hesum ríki, kann biðja TAKS góðkenna, at eftirlønarskipanin hevur frádráttarrætt í Føroyum. Góðkenningin er treytað av, at krøvini í nr. 1-6 eru lokin:

1. Eftirlønarskipanin skal antin vera ein lívlong veiting ella ein lutaeftirløn, sum frádráttur er veittur fyri eftir løgtingslóg um skatt av rentutrygging v.m. fram til 1. januar 2011.
2. Eftirlønarskipanin skal vera skipað í gjaldstig (tarif).
3. Persónurin skal góðtaka,
    a) í sambandi við fráflyting ella skifti í skattligum heimstaði at verða skattaður eftir § 13 í hesi lóg av inngjøldum, sum frádráttur er veittur fyri í Føroyum,
    b) at lívstryggingarfelagið, eftirlønargrunnurin ella peningastovnurin átekur sær skyldurnar í nr. 4.
4) Lívstryggingarfelagið, eftirlønarkassin ella peningastovnurin lýkur treytir í stk. 2 og játtar at taka á seg tær skyldur, sum settar verða tryggingarfeløgum v.m., sum útbjóða eftirlønarskipanir í Føroyum umfataðar av løgtingslóg um eftirlønaruppsparing, herundir tær skyldur, sum eru nevndar í § 120p í løgtingslóg um landsskatt og kommunuskatt.
5) Lívstryggingarfelagið, eftirlønarkassin ella peningastovnurin skal hava góðkenning eftir stk. 2, sum ikki er afturkallað.
6) Tað skal kunna lata seg gera umvegis sáttmála um umbýti av upplýsingum, tvískattasáttmála el. líkn. at sanna heimildina hjá lívstryggingarfelagnum, eftirlønarkassanum ella peningastovninum eftir nr. 4 í hesum stykki.

Stk. 2. Lívstryggingarfeløg, eftirlønarkassar ella peningastovnar, sum hava loyvi at reka virksemi í Føroyum, kunnu biðja TAKS um loyvi at bjóða út eftirlønarskipanir við frádráttarrætti í Føroyum til persónar, sum uppfylla treytirnar í stk. 1. Verður tryggingarfelagið m.v. góðkent, verður eftirlønarskipanin, tá hon verður stovnað, góðkend fyri persónin, í tann mun lívstryggingarfelagið, eftirlønarkassin ella peningastovnurin vegna TAKS innheitar eina váttan, sum er umrødd í stk. 1, nr. 3. Góðkenning av tryggingarfelagnum v.m. til at bjóða út eftirlønarskipanir við frádráttarrætti fer fram, tá niðanfyri nevndu treytir eru loknar:

1) Eftirlønarskipanin skal lúka treytirnar í stk. 1, nr. 1-6.
2) Lívstryggingarfelagið, eftirlønargrunnurin ella peningastovnur skal lúka treytirnar stk. 1, nr. 4.
3) Treytirnar, sum eru umrøddar í nr. 2, skulu kunna sannast eins og skyldurnar eftir stk. 1, nr. 6.

Stk. 3. TAKS kann afturkalla eina góðkenning, sum er givin eftir stk. 1 ella 2, um hon ikki longur verður mett at lúka treytirnar fyri góðkenning.

Stk. 4. Um skipanin ikki verður góðkend eftir hesi áseting, verða útgjøldini skattliga viðgjørd eftir § 15 í hesi lóg.

Stk. 5. Umrokning frá fremmandum gjaldoyra í samband við avrokning av inngjaldi og avrokning av inntøkuskatti og avgjaldi av útgjaldingum eftir hesi lóg skal gerast til miðalkursin hjá Tjóðbankanum falsdagin ella inngjaldsdagin ávikavist avrokningardagin.

Stk. 6. Landsstýrismaðurin í fíggjarmálum kann í kunngerð áseta nærri reglur um góðkenning av eftirlønarskipanum eftir stk. 1 og 2 umframt afturkalling eftir stk. 3.

Kapittul 3

Íløgureglur fyri eftirlønarveitarar

§ 8. Eftirlønaruppsparingar í peningastovni skulu verða nýttar til íløgur á ein hóskandi og gagnligan hátt fyri eftirlønareigaran.

Stk. 2. Eftirlønaruppsparingar í peningastovni skulu vera á serligari eftirlønarinnlánskontu, í puljum ella serligum virðisbrævagoymslum og skulu íløgurøktin og umsitingin av eftirlønaruppsparingini fylgja "lov om finansiel virksomhed v.m." og "Markets in Financial Instruments Directive (MiFID)."

Stk. 3. Í eftirlønarhøpi skal eftirlønareigari av eftirlønaruppsparing í peningastovni vera bólkaður sum smákundi, sum er tað sama sum detailkundi sambært "Markets in Financial Instruments Directive (MiFID)." Hvørki eftirlønareigari ella eftirlønarveitari kann broyta skrásetingina frá smákunda/detailkunda til aðra kundaáseting við eftirlønaruppsparing.

Stk. 4. Tað verður einans loyvt eftirlønaruppspararanum sjálvum at gera íløgur í børsskrásett virðisbrøv í keypsskálum í londum í Zone A sambært "lov om finansiel virksomhed", og harafturat skulu ásetingarnar í MiFID fylgjast.

Stk. 5. Tað er einans loyvt at støðla eftirlønaruppsparing sambært "*bekendtgørelse om puljepension om andre skattebegunstigede opsparingsformer m.v.*. Puljupensjón hjá peningastovni er fevnd av íløguráðgevingini sambært MiFID-reglunum.

§ 9. Eftir hesum leisti er loyvt eftirlønaruppsparara og eftirlønarveitara at gera íløgur í børsskrásett virðisbrøv í keypsskála sambært hesum lista:

Aldur	**Hægst loyvdi prosentparturin av uppsparda virðinum í børsskrásett partabrøv**
– 34	80
35 – 44	70
45 – 49	60
50 – 54	55
55 – 59	50
60 – 64	35
65 – 69	25
70 –	15

Stk. 2. Tá partabrævaparturin hjá einum persóni er omanfyri hámarkið, sum er ásett í talvuni í stk. 1, verður rebalanserað.

Stk. 3. Hjá persóni yngri enn 60 ár verður ikki álagt eftirlønaruppsparara ella eftirlønarveitara at selja av partabrævagoymslu, hóast virðið av partabrævapartinum er omanfyri tað hægst loyvda. Rebalanserað verður við at íløgur bert kunnu verða gjørdar í lánsbrøv, inntil partabrævaparturin er komin niður á hægst loyvda partabrævapartin.

Stk. 4. Hjá persóni, ið er 60 ár ella eldri, skal íløgurøðin (porteføljan) rebalaserast niður á hægst loyvda partabrævapart í seinasta lagi fyrsta handilsdag eftir, at persónur er fyltur ávikavist 60, 65 og 70 ár, sum ásett í talvuni í stk. 1.

Stk. 5. Virðisbrævagoymslan verður gjørd upp til marknaðarvirðið sama dag sum persónur gerst 67 ár ella fyrst komandi handilsdag eftir, at eftirlønareigari er vorðin 67 ár.

Stk. 6. Fyri eftirlønir teknaðar eftir lívstryggingarklassa III, har øll rentan ella partur av rentuni verður ásett eftir gongdini á marknaðarvirðinum á virðisbrøvum, má lutfallið av partabrøvum í mun til samlaðu virðisbrøvini, sum áseta rentuna, ikki vera hægri enn ásetta markið í stk. 1.

Kapittul 4

Útgjaldshættir

§ 10. Um sæð verður burtur frá stk. 7 kann eftirlønareigari í fyrsta lagi byrja eftirlønarútgjald, tá viðkomandi persónur gerst 67 ár.

Stk. 2. Eftirlønareigarin skal velja at fáa eftirlønina útgoldna sum niðanfyri ásett í seinasta lagi gerandisdagin fyri at viðkomandi gerst 67 ár við virknaði frá sama degi. Alt uppspart eftirlønarvirði verður gjørt upp, og lutfallið verður býtt:

1) Í minsta lagi 45% sum lívlanga veiting.
2) Í mesta lagi 10% sum kapitalútgjald.
3) Í mesta lagi 55% sum lutaeftirløn.

Við lívlong veiting skilst at goldið verður ein ávís peningaupphædd, so leingi tann tryggjaði persónurin er á lívi. Kapitalútgjald er at skilja, sum at peningaupphæddin verður útgoldin í einum. Lutaeftirløn er peningaupphædd, ið verður goldin í eins stórum lutum yvir minst eitt 10 ára skeið.

Stk. 3. Lutfallið, ið eftirlønaruppsparari hevur gjørt í seinasta lagi við 67 ára aldur kann ikki broytast, tó við undantaki av stk. 5.

Stk. 4. Um TAKS ikki í seinasta lagi gerandisdagin fyri, at eftirlønaruppspararin gerst 67 ár, hevur móttikið skrivliga áheitan um valið av, hvussu viðkomandi ynskir útgjaldsformin, verður útgjaldsstøðan ásett til: 50 prosent til lívrentu, og 50 prosent til lutaeftirløn.

Stk. 5. Um kapitalútgjald kortini ynskist, er seinasta freist at senda skrivliga áheitan til TAKS síðsta gerandisdag fyri, at persónur gerst 70 ár. Tá verða 10 prosent útgoldin av upphæddini, ið er farin til lutaeftirlønaruppsparing.

Stk. 6. Eftirlønaruppsparingin verður uppgjørd tá persónur gerst 67 ár. Eftirlønarparturin av lívlangari veiting skal ongantíð vera kravdur hægri enn 70 prosent av eini arbeiðaraløn. Upphæddin, ið er omanfyri ta kravdu lívlangu veitingina kann flytast til lutaeftirlønaruppsparingina. Landsstýrismaðurin ásetur næri reglur fyri uppgerð av kapitalvirðinum av einari lívlangari veiting og uppgerð av eini arbeiðaraløn.

Stk. 7. Fyri persónar har tað læknafrøðiliga verður staðfest, at viðkomandi grundað á sjúku hevur niðursettan væntaðan miðallivialdur, skal tað bera til hjá viðkomandi persóni at byrja eftirlønarútgjald fyrr enn við 67 ára aldur, sum er ásett í stk. 1.

Stk. 8. Útgjald av eftirlønaruppsparing, ið er inngoldin, meðan persónurin er millum 67 og 70 ár, kann verða útgoldið sum lívlang veiting, lutaeftirløn ella kapitalútgjald, tó so at kapitalútgjaldið í mesta lagi kann vera 10 prosent.

Stk. 9. Eftirlønin kann í seinasta lagi fara í útgjald sama dag sum eftirlønareigari gerst 70 ár. Útgjald av lutaeftirløn og lívlongari veiting byrja samstundis.

§ 11. Eftirlønareigari kunnar TAKS og eftirlønarveitarar um, at viðkomandi ynskir at byrja uppá eftirlønarútgjald. Eftirlønarveitarar senda skrivliga kunning til TAKS um saldo á

eftirlønarkontu, virði á virðisbrævagoymslu og útgjaldsætlan hjá eftirlønaruppsparara í seinasta lagi tann dagin, ið persónur gerst 67 ár ella fyrsta gerandisdag aftaná.

Stk. 2. Tá útgjaldsloyvi er fingið frá TAKS ber til hjá eftirlønarveitara /eftirlønarveitarum at gjalda eftirlønina út eftir áseting fyri hvat er galdandi fyri ta einstøku eftirlønarupphæddina. Tað er ikki loyvt eftirlønarveitara at broyta nakað av tí, ið TAKS hevur ásett og góðkent.

Stk. 3. Tá ein eftirlønaruppsparing skal útgjaldast, og virðið er minni enn 100.000 krónur, kann øll upphæddin verða útgoldin í einum og verður skattað sum vanligt kapitalútgjald við 45% í avgjaldi. Er tann samlaða eftirlønaruppsparingini minni enn 400.000 kr. við eftirlønaraldur, kann øll uppsparingin gjaldast sum lutaeftirløn.

Útgjald við deyða

§ 12. Um eftirlønareigari doyr fellur uppsparda eftirlønarupphæddin til njótunartilskilaða í eftirlønarsáttmála ella nærmasta avvarðandi.

Stk. 2. Njótunartilskilaður kann fáa eftirlønina útgoldna við at rinda avgjald á 45 prosent til landskassan av eftirlønaruppsparingini upp til 1 millión krónur. Njótunartilskilaði rindar A-skatt av upphæddini sum er omanfyri 1 millión krónur.

Stk. 3. Um njótunartilskilaði er antin hjúnafelagi ella sambúgvandi, tó ikki barn, kann viðkomandi velja at fáa alla ella part av eftirlønaruppsparingini flutta avgjaldsfrítt til sína egnu eftirlønaruppsparing.

Stk. 4. Njótunartilskilaður, ið er fevndur av stk. 3 kann taka yvir eftirlønarútgjaldið, ið tann deyði hevði, tá viðkomandi doyði. Við lívlanga eftirlønarveiting, ið samstundis fevnir um eina lívstrygging, fær njótunartilskilaði útgoldið eftirlønina so leingi sum njótunartilskilaði er á lívi. Við lutaeftirløn fær njótunartilskilaði ta tíðaravmarkaða útgjaldið samsvarandi tíðarskeið, ið tann deyði eftirlønareigarin sjálvur hevði kunnað fingið, tó skal samlaða útgjaldstíðarskeiðið vera minst 10 ár.

Stk. 5. Er eingin innsettur sum njótunartilskilaður (og tvingsilsarvingur) verður eftirlønarupphæddin umløgd til eitt kapitalútgjald, og goldin verður A-skattur av eftirlønarupphæddini. Peningaupphæddin verður síðan partur av búnum.

Stk. 6. Landsstýrismaðurin ásetir í kunngerð nærri reglur fyri uppgerð av skattliga virðinum á eftirlønum sambært hesi lóg.

Kapittul 5
Skattur av eftirlønaruppsparing

Inngjald við frádráttarrætti í skattskyldugu inntøkuni

§ **13.** Inngjaldið skal gjaldast inn á eina eftirlønarkonto hjá eigaranum av eftirlønini.

Stk. 2. Ein persónur sum er millum 67 og 70 ára gamal kann gjalda inn á eftirlønarkonto bæði av A-inntøku, B-inntøku og við sjálvbodnum inngjaldi við frádráttarrætti í skattskyldugu inntøkuni ella burtursíggingarrætti. Inngjald kann fara fram til útgjald byrjar og í seinasta lagi, tá persónur gerst 70 ár.

Stk. 3. Fyri arbeiðsgevaraskipan er antin fullur frádráttarrættur ella burtursíggingar-rættur í skattskyldugu inntøkuni fyri inngjald til eftirlønaruppsparing. Frádráttur í skattskyldugu inntøkuni fyri inngoldið gjald til eftirløn verður gjørt upp samstundis sum líkningin verður gjørd. Frádrátturin fylgir inntøkuárinum, har inngjaldið er farið fram.

Stk. 4. Allar B-inntøkur hava skyldu til at rinda inn til eftirlønaruppsparing. Eftirlønargjaldið er í minsta lagi tað alment setta prosentinngjaldið, ið er galdandi sambært § 2 í hesi løgtingslóg. Frádrátturin í skattskyldugu inntøkuni er treytaður av, at inngjaldið til eftirløn er goldið áðrenn 1. mai árið eftir inntøkuárið.

Stk. 5. Hjá B-skattgjaldarum verður eftirlønargjaldið goldið mánaðarliga saman við fyribils B-skattinum. Tá skatturin er álíknaður verður rokning send ella ov nógv goldið eftirlønargjald verður afturgoldið. Skuld til eftirlønargjald víkir fyri skattaskuld. Hevur persónur bæði A- og B-inntøku verður eftirlønargjald mótroknað í A-inntøku. Um eingin eftirlønarkonta er stovnað, verður uppspart eftirlønargjald sett á depotkontu hjá TAKS uttan rentutilskriving.

Stk. 6. Sjálvstøðug vinnurekandi kunnu heilt ella lutvíst gjalda inn til egna eftirløn av yvirskoti við sølu av vinnuvirki. Inngjaldið til eftirløn skal vera inngoldið áðrenn 1. mai árið eftir, at viðkomandi hevur selt vinnuvirkið heilt ella lutvíst. Frádrátturin fylgir inntøkuárinum.

Stk. 7. Rindar persónur sjálvboðin inngjøld til eftirlønarskipan, og hetta er at skilja sum roynd at sleppa undan at gjalda skuld til tað almenna, er tað loyvt TAKS at taka peningaupphædd av eftirlønarkontu hjá viðkomandi fyri at rinda skuldina til ta almenna.

Stk. 8. Har tryggingarveitari rindar eftirlønargjaldið hjá persóni, ið móttekur fulla ella partvísa óarbeiðsførisveiting, kann eftirlønargjaldið, ið tryggingarveitarin rindar, ikki dragast frá í skattskyldugi inntøkuni hjá viðkomandi persóni.

§ **14.** Rentur og annar vinningur í eini eftirlønarskipan eru hvørki skatta- ella avgjaldskyldug í uppsparingartíðarskeiðnum.

Stk. 2. Tað sama er galdandi fyri vinning og tap við innloysing ella sølu av virðis-brøvum, sølu av tekningarrætti, vinningi og tapi vegna kursbroytingar av lánsbrævagoymslu, útlutan av avtøkuvinningi ella líknandi, tá virðisbrøvini eru partur av eini bundnari eftirlønaruppsparing.

Stk. 3. Í samband við útgjald verður rentutilskriving, uppspart bonus og annar vinningur sambært stk. 1 og 2 roknað uppí samlaða útgjaldið, og goldin verður skattur og avgjald samsvarandi kapittli 5 tá útgoldið verður.

Inngjald uttan frádráttarrætt í skattskyldugu inntøkuni

§ 15. Inngjald til eina eftirlønarskipan, sum ikki kemur undir treytirnar í hesi løgtingslóg, kann ikki dragast frá, tá skattskylduga inntøkan verður gjørd upp.

Stk. 2. Útgjald verður ikki skattað, tó skal renta og annar ávøkstur av eini slíkari eftirlønarskipan verða skattað í samband við útgjald av eftirlønini. Landsstýrismaðurin ásetur nærri reglur.

Fráflyting úr Føroyum

§ 16. Heldur skattskyldan hjá einum persóni uppat eftir § 1 í løgtingslóg um landsskatt og kommunuskatt í sambandi við fráflyting, ella gerst ein persónur eftir ásetingunum í einum tvískattasáttmála heimahoyrandi í Danmark, Grønlandi ella øðrum ríki, skal skattur rindast av eftirlønini í seinasta lagi fráflytingardagin.

Stk. 2. Skattur eftir stk. 1 verður goldin til TAKS, men verður umsitin av Landsbanka Føroya.

Stk.3. Skattað eftirløn eftir stk. 1 verður útgoldin, tá ið vanligu treytirnar fyri útgjaldi eru loknar og verður annars skattliga viðgjørd eins og eftirløn fevnd av § 15, stk. 2.

Stk. 4. Skattsetingin eftir stk. 1 verður strikað, um persónurin aftur antin gerst skattskyldugur í Føroyum eftir § 1 í løgtingslóg um landsskatt og kommunuskatt ella heimahoyrandi í Føroyum eftir ásetingunum í einum tvískattasáttmála. Strikingin ber í sær, at upphæddin, sum er kravd inn eftir stk. 2, við tilskrivaðum rentum v.m. aftur verður partur av eftirlønarskipan og umsitin av eftirlønarveitara.

Kapittul 6

Mannagongd fyri persónar har bústaður er ókendur

§ 17. Eftirlønaruppsparing í kontuførandi peningastovni, ið sambært uppgerð hoyrir til persón, ið er 67 ár, men hvørs bústaður er ókendur, tá útgjald eigur at byrja, skal gerast upp, og eftirlønarveitari skal halda áfram at umsita eftirlønina á mest skynsama hátt fyri eftirlønareigaran. Eftirlønarvirðið kann í 5 ár verða umsitið av eftirlønarveitara, meðan eftirlønarveitari áhaldandi roynir at finna eftirlønareigaran. Um uppspararin ikki hevur givið seg til kennar eftir hesi 5 árini, eftir at útgjald skuldi verið byrjað, verður lýst preklusivt proklama við áheitan á eftirlønareigaran um at geva seg til kennar.

Stk. 2. Um eftirlønareigarin ella nærmasti avvarðandi hansara ikki gevur seg til kennar eftir stk. 1, áðrenn freistin er úti, verður eftirlønarupphæddin flutt til Landsbankan at umsita. Um ánari 5 ár seinni framvegis ikki hevur givið seg til kennar, verður peningaupphæddin, ið er sjálv eftirlønin við tilskriving av rentu v.m., endaliga flutt til Landskassan. Tað kann tá ikki

gerast krav uppá eftirlønarupphæddina, hvørki av møguligum ánara ella av nærmasta avvarðandi.

Revsireglur

§ 18. Brot á § 11, stk. 2 verður revsað við sekt.

Stk.2. Tað kann áleggjast eftirlønarveitarum v.m. (løgfrøðiligum persónum) revsiábyrgd eftir reglunum í kapitli 5 í revsilógini.

Kapittul 7

Skiftisreglur

§ 19. Frá 1. januar 2011 ber ikki til at rinda pening inn á eftirlønarskipan við frádráttarrætti í skattskyldugu inntøkuni sambært rentutryggingarlógini Ll. nr. 51 frá 29. desember 1971 um skatt av rentutrygging v.m. (rentutryggingarlógini).

Stk. 2. Rentutryggingarlógin verður framhaldandi galdandi fyri tær skipanir og peningaupphæddir, ið eru á eftirlønarkontum tann 31. desember 2010.

Stk. 3. Eftirlønarupphæddir, ið sambært rentutryggingarlógini skal gjaldast út, kann í staðin verða flutt frá uppsparingareftirlønini hjá tí deyða til eftirlønaruppsparingarkontu hjá hjúnafelaga ella sambúgva eftir reglunum í hesi lóg.

Stk. 4. Eftirlønarupphæddir sambært rentutryggingarlógini kunnu fylgja leistininum í hesi lóg í samband við hjúnaskilnað.

Stk. 5. TAKS kann loyva at tað framhaldandi verður inngoldið á eftirlønarskipan, sum er stovnað áðrenn 1. januar 2011, tá inngjøld eftir 1. januar 2011 uppfylla treytirnar í hesi lóg.

§ 20. Eftirlønarskipanir, ið nevndar eru í § 9 í rentutryggingarlógini kunnu verða fluttar frá Danmark, Grønlandi ella øðrum ríki til Føroyar, umframt at heimilað verður, at eftirlønarskipan við lívlangari veiting, ið er stovnað í Føroyum, Danmark, Grønlandi ella øðrum ríki verður flutt til eftirlønarskipan eftir hesi lóg og undir somu treytum uttan at vera viðgjørdar sum útgjald. Eftirlønarskipan, ið verður flutt sambært hesum stykki, verður fevnd av teimum nýggju útgjaldsreglunum í hesi lóg.

§ 21. Henda løgtingslóg kemur í gildi 1. januar 2011.

Kap. 1. Almennar viðmerkingar

Í framtíðini verður talið av eldri fólki størri, meðan talið av arbeiðsførum spakuliga minkar. Hetta fer at seta føroysku pensjónsskipanina og vælferðartænasturnar undir stórt trýst. Við einum nógv størri tali av pensjónistum fara útreiðslurnar til pensjónir og til røkt av eldri fólki at vera nógv størri enn í dag.

Útreiðsluvøksturin verður so stórur, at tað fer ikki at bera til at hækka skattin svarandi til útreiðsluvøksturin. Tað er tí neyðugt at gera tiltøk nú, sum gera, at útreiðsluvøksturin ikki verður so stórur.

Endamál við nýskipanini
Í einum vælferðarsamfelagi sum okkara er tað týdningarmikið, at øll fáa eina virðiliga og góða tilveru, tá tey fara av arbeiðsmarknaðinum. Skipanin av pensjóns- og eftirlønarøkinum er tí ein týðandi lutur í øllum vælferðarsamfeløgum.

Í arbeiðinum við pensjóns- og eftirlønarviðurskiftunum er skattafíggjaða inntøkan kallað pensjón, meðan tann uppsparingsfíggjaða inntøkan er kallað eftirløn. Ein týðandi partur av arbeiðinum er at fáa eitt gott samspæl millum hesi bæði sløgini av pensjónistainntøkum.

Pensjóns- og eftirlønarskipanir hava tvey høvuðsendamál:

1. Ein javnan av inntøku til pensjónistar við eini lágari inntøku og harvið at fyribyrgja fátækt millum tey eldru.
2. Varðveita eina rímiliga inntøku, tá fólk fara frá eini tilveru sum løntakarar til tilveruna sum pensjónistar.

Annað endamálið við nýskipanini er at gera eina pensjóns- og eftirlønarskipan, sum er haldfør, te. at hon tolir, at talið av pensjónistum verður munandi hægri enn í dag.

Hitt endamálið er at tryggja almennu tænasturnar uppá longri sikt. Hetta kann bert gerast við at gera fíggjarlógina haldføra, te. umskipa útreiðslumynstrið, so at nóg mikið verður til almennu tænasturnar, sjálvt um talið av pensjónistum verður munandi hægri enn í dag.

Yvirskipað endamál
At gera eina fíggjarliga haldføra eftirlønar- og pensjónsskipan, sum tryggjar øllum eina rímiliga inntøku, tá tey gerast pensjónistar, og sum tryggjar, at almennu myndugleikarnir kunnu veita borgarunum hóskandi vælferðartænastur, eisini við einum stórum vøkstri í talinum av eldri fólki.

Fleiri eldri og sama tal av arbeiðsførum
Tær almennu pensjónsskipanirnar eru undir trýsti í flestu londum, tí talið av pensjónistum økist skjótari enn talið av fólki í arbeiðsførum aldri. Avbjóðingin er hin sama fyri føroyska samfelagið, sum hon er í flest øðrum londum, nevniliga at í framtíðini verða færri fólk í arbeiðsførum aldri í mun til eldri fólk.

Talið av eldri fólki veksur skjótt, meðan talið av fólki í arbeiðsførum aldri mest sum stendur í stað. Henda gongdin førir við sær, at pensjónsútreiðslurnar, ellisrøktarútreiðslurnar og

sjúkrarøktarútreiðslurnar fara at veksa skjótt. Tað, at talið av arbeiðsførum ikki veksur, ger hinvegin, at útlit eru til, at inntøkur landskassans ikki fara at veksa so skjótt í framtíðini.

Um einki verður gjørt, so hendir í fyrsta lagi tað, at tað almenna fer ikki longur at kunna útinna vælferðartænasturnar innan skúlaverk, heilsuverk og almannaverk. Í øðrum lagi verður skattatrýstið so høgt, at vandi er fyri fólkafráflyting.

Økt uppsparing ella hægri skattir og verri vælferð
Embætismannafrágreiðingin "Pensjónsskipan 2009" varð løgd fram í juni 2009. Í hesi frágreiðing er greitt frá fleiri hættum at fíggja ella minka um stóru útreiðsluhækkingarnar.

1. **Hækka skattatrýstið, fyri at fíggja øktu útreiðslurnar til pensjónir og røktartænastur.** Av tí, at útreiðslurnar fara at hækka sera nógv, og skattatrýstið er sera høgt frammanundan, verður mett, at skattahækking bert kann bera ein lítlan part av útreiðsluøkingini. Tess meiri virkin tiltøkini undir 2, 3 og 4 verða, tess minni verður skattahækkingin.
2. **Hækka pensjónsaldurin og harvið minka um talið á teimum, sum fáa fólkapensjón.** Embætismannafrágreiðingin mælir til, at pensjónsaldurin spakuliga verður hækkaður næstu 40 árini fyri at minka pensjónsútreiðslurnar í framtíðini.
3. **Minka um fólkapensjónina hjá teimum, sum hava arbeiði ella sum hava eina góða uppsparda eftirløn.** At inntøkujavna pensjónsútreiðslurnar fyri at minka um samlaðu pensjónsútreiðslurnar verður longu gjørt við verandi lóggávu. Embætismannafrágreiðingin mælir til at minka mótrokningarprosentið, sum nú er 60 prosent, so langt niður sum gjørligt. Endamálið er at stimbra fólki at spara upp til eftirløn og at stimbra teimum at arbeiða eftir 67 ára aldur, so nógv sum hugur og orka røkka.
4. **Økja um uppsparingina hjá hvørjum einstøkum. Hvør einstakur fær harvið eina munandi eftirløn og fær tí ikki so stóra fólkapensjón.** Embætismannafrágreiðin mælir til at øll, ið kunnu, skulu spara upp til eftirløn. Hetta fer at gera, at fólk í størri og størri mun fara at hava stórar eftirlønaruppsparingar og góðar eftirlønir. Hetta fer at føra til, at tey eftir eitt áramál fara at hava minni tørv at fáa fólkapensjón. Harvið minkar útreiðsluvøksturin til fólkapensjónsútreiðslur í framtíðini.
5. **Broyta samansetingina av eftirlønaruppsparingini so minni partur fer til stakútgjaldingar og meir fer til leypandi útgjøld yvir longri áramál. Broyta útgjaldstíðarskeiðið, so eftirløn bert kann útgjaldast frá og við pensjónsaldrinum.** Í embætismannafrágreiðingini verður greitt frá, at um eftirlønaruppsparingin verður útgoldin í einum og áðrenn pensjónsaldur, so er eingin trygd fyri, at eftirlønaruppspararar hava nakra egininntøku at liva av í pensjónsárunum. Við verandi uppsparingarmynstri fer landskassin bæði at geva skattafrádrátt til eftirløn, og kortini gjalda fulla fólkapensjón til øll. Í embætismannafrágreiðingini verður mælt til at broyta útgjaldsleistin, so landskassin bert gevur frádrátt til eftirlønaruppsparing, sum tryggjar, at uppspararin hevur eina støðuga egininntøku í nógv ár eftir at hann er vorðin pensjónistur.

Broytingaruppskot hjá politiska fylgibólkinum.
Ein politiskur fylgibólkur við umboðum úr øllum flokkum á tingi hevur síðan heystið 2009 arbeitt víðari við uppskotunum úr embætismannafrágreiðini. Politiski fylgibólkurin hevur gjørt broytingaruppskot á fleiri týðandi økjum.

Til 1. Skattatrýstið fer at hækka munandi komandi árini. Pensjónsnýskipanin fer ikki at forða fyri útreiðsluhækking og skattahækking. Pensjónsnýskipanin tekur tó burtur ein týðandi part av útreiðsluvøkstrinum.

Til 2. Fylgibólkurin hevur ikki tikið nakra støðu til um, ella í hvønn mun, hækking av pensjónsaldrinum kann viðvirka til at minka vøksturin í pensjónsútreiðslunum. Fylgibólkurin fer seinni at arbeiða víðari við pensjónsaldrinum, m.a. at arbeiða við virknum eldrapolitikki og við at gera tað lættari hjá fólki at fáa eitt meira smidligt og stigvíst skifti frá arbeiðslívinum til pensjónistalívið.

Til 3. Politiski fylgibólkurin tekur undir við at inntøkujavna fólkapensjónina. Hesin háttur at minka um útreiðslurnar verður longu nýttur nú. Fylgibólkurin hevur gjørt uppskot til skiftisskipan, sum eftir 15 árum broytir mótrokningarskipanina frá verandi leisti til ein nýggjan. Mótrokningarprosentið minkar støðugt hesi 15 árini.

Til 4. Politiski fylgibólkurin tekur undir við, at øll tey, ið kunnu, skulu spara upp til egna eftirløn.

Til 5. Politiski fylgibólkurin tekur undir við, at frádráttur bert verður givin til uppsparing við einum útgjaldsleisti, sum tryggjar, at uppspararin hevur støðuga inntøku í fleiri ár eftir at hann er vorðin pensjónistur.

Viðmerkingar um bundnu eftirlønarskipanina

Sum nevnt omanfyri er ætlanin, at øll, ið kunnu, skulu spara upp til egna eftirløn. Tað er tí fyrst og fremst tey, ið arbeiða og fáa løn, ið fara at spara upp til egna eftirløn.

Ætlanin er at eftirlønaruppsparingarlógin skal fevna um tey, ið eru knýtt at arbeiðsmarknaðinum og tær veitingar, ið eru tengdar at arbeiðsmarknaðinum. Tí eru eisini útgjøld frá arbeiðsloysisskipanini, barsilsskipanini og dagpeningaskipanini umfatað av hesi skipan. Tað er ein sannroynd, at tey allarflestu arbeiðsføru eru á arbeiðsmarknaðinum í styttri og longri tíðarskeið.

Hetta nýggja uppskot til eftirlønaruppsparingarlóg hevur eitt frávik frá nøkrum av starvssáttmálunum, ið eru galdandi á almenna arbeiðsmarknaðinum. Fleiri sáttmálar við tað almenna hava áseting um, at eftirlønarrættur fylgir við, um starvstíðin er hálv arbeiðstíð ella meir, tað verður beinleiðis sett sum treyt fyri eftirlønarrætti. Hetta verður ikki galdandi framyvir, tí eisini tey, ið hava minni enn hálva arbeiðstíð verða fevnd av eftirlønarrætti og arbeiðsgevari av eftirlønargjaldsskyldu.

Sambandið millum eftirlønarnýskipan, rentutryggingarlógina og nýggja uppskotið: lóg um eftirlønaruppsparing og skatting av eftirlønum

Fleiri undanfarin landsstýri hava havt ætlanir um at endurskoða og dagføra rentutryggingarlógina, Ll. nr. 51 frá 29. desember 1971 um skatt av rentutryggingum v.m. (Rentutryggingarlógin).

Rentutryggingarlógin, ið kom í gildi í 1971, hevði donsku "renteforsikringsloven" frá 1958 sum fyrimynd. Longu í 1958, tá danir settu sína "renteforsikringslov" í gildi, varð farið undir at gera nýggja løggávu á eftirlønarøkinum. Fleiri lógarnevndir (kommisiónir) arbeiddu við nýggju lógini, og 13 ár seinni - í 1971 - varð tann nýggja lógin, "pensionsbeskatningsloven", sett í gildi. Hendan lógin er framvegis í gildi í Danmark, men tað verða árliga gjørdar umleið 10 til 12 "lovbekendtgørelser" til lógina, t.v.s. at talan er um nógvar og ofta stórar lógarbroytingar á hvørjum ári.

Føroyskir politikarar hava havt ætlanir um at dagføra rentutryggingarlógina í mong ár. Tann seinasta broytingin av rentutryggingarlógini kom í gildi í desember 2009, tá roynt var at rudda upp nøkur ár aftur í tíðina. Samstundis varð inngjaldið til kapitaleftirløn lækkað uml. 50%, niður í 25.000 kr. fyri árið 2010. Talan er um frádrátt í skattskyldugu inntøkuni fyri gjaldið, ið er goldið til eftirløn.

Rentutryggingarlógin hevur longu í nógv ár havt eina dagføring fyri neyðini. Rentutryggingarlógin er framvegis í gildi, og ætlanin er, at hon framhaldandi skal vera í gildi og regulera allar gjørdar eftirlønaravtalur fram til 31. desember 2010. Ætlanin er nú at gera eina heilt nýggja lóg, ið fer at fevna um bæði eftirlønaruppsparing og skatting av eftirlønum. Tað hevur verið arbeitt í nøkur ár uppá sjálva stóra eftirlønarreformin og síðan í vár hevur verið arbeitt við skattapartinum av eini nýggjari eftirlønarskipan. Av tí at upprunaliga var ætlanin at gera tvinnar lógir eina lóg um uppsparing av eftirløn og eina um skatting av eftirløn. Tað hevur eftirfylgjandi víst seg, at samanfallið millum báðar lógirnar var so mikið stórt, at avrátt er, at leggja báðar lógirnar saman í tí eini lógina. Tað arbeiði hevur gingið skjótt og væl, og ynskiligt hevði verið, at tann samlaða lógin um eftirlønaruppsparing og skatt av eftirløn var send til hoyringar nakað fyrr.

Tann nú felags lógin fevnir um sjálvan eftirlønarpersónsbólkin, inngjald, skatt, frádrátt í skatt, íløgureglur, eftirlønarveitarar og útgjald. Tað verður mett, at tað tænir uppspararanum og teimum, ið skulu umsita eftirlønarskipanina at skilabest er at savna alt í tí eini lógina, eins og vit kenna til tað í rentutryggingarlógina.

Sambært pensjónsnýskipanini er ætlanin, at gera eina lóg um uppsparing til eftirløn har øll skulu gjalda til egna eftirlønaruppsparing við einum ávísum prosentparti, ið eftir uppskotinum verður 15% av skattskyldugu inntøkuni í 2019. Kortini eru nøkur, ið eru undantikin inngjaldsskyldu, talan er um tey, ið t.d. fáa avlamisveiting, fyritíðarpensjón, fólkapensjón, tænastumannaeftirløn ella líknandi. Somuleiðis er ætlanini at broyta útgjaldsleistin, so at øll uppsparingin verður útgoldin sum lutaútgjaldingar og lívlong veiting (lívrenta). Tó verður møguleiki at fáa ein ávísan part (upp til 10%) av uppsparingini út sum eitt eingangsútgjald, eisini nevnt eitt kapitalútgjald, móti 45% í avgjaldi til landskassan.

Eftirlønin kemur til útgjaldingar frá og við pensjónsaldrinum, ið er 67 ár. Harvið tryggjar landskassin sær, at uppsparingin ikki er brúkt, áðrenn uppspararin kemur til pensjónsaldur. Miðað verður ímóti, at pensjónisturin hevur so mikið av peningi, at uppsparda eftirlønin er munandi partur av tí, sum einstaki pensjónisturin hevur fyri neyðini til lívsins uppihald, og í so máta fær eitt virðiligt lív. Hesin parturin av arbeiðinum er viðgjørdur av politiska fylgibólkinum, og hevur sostatt verið gjøgnum eina politiska viðgerð, har fylgibólkurin er komin fram til eitt uppskot til semju.

Fíggjarmálaráðið setti fyri nøkrum árum síðan ein arbeiðsbólk at endurskoða verandi rentutryggingarlóg, og um neyðugt at gera uppskot til nýggja lóg um skatting av eftirlønum.

Síðani yvirtók ein nýggjur arbeiðsbólkur arbeiðið, og hesin hevur m.a. fingið holla serkøna ráðgeving frá pensjóns- og skattaserfrøðingi í Danmark. Arbeiðsbólkurin hevur virkað síðan í vár og tað er hann, ið hevur gjørt uppskotið til lóg um eftirlønaruppsparing og um skatting av eftirlønum. Arbeiðsbólkurin fer at innarbeiða tilfar og viðmerkingar, ið koma frá teimum, ið fáa lógaruppskotið um eftirlønaruppsparing og skatt av eftirlønum til hoyringar.

Høvuðsmunurin millum verandi rentutryggingarlóg og uppskotið um serliga partin um skatting av eftirlønum er m.a.:

Eftir rentutryggingarlógini hava verið ávísar avmarkingar í frádrátti í skattskyldugu inntøkuni fyri inngjøldini til eftirlønarskipaninir, t.d. er frádráttarmarkið fyri kapitaleftirlønir ásett á hvørjum ári, í 2009 var frádrátturin 50.600 kr., meðan hann í 2010 er 25.000 kr. Tað hava ikki verið somu avmarkingar í frádráttinum í skattskyldugu inntøkuni fyri inngjald til lutaeftirlønir, men um upphæddin var hægri enn árliga ásetta krónutalið, varð upphæddin býtt út yvir áramál og hægst yvir 10 ár.

Eftir lógaruppskotinum verður ikki loyvt at stovna kapitaleftirlønarskipanir við skattligum frádrátti. Haraftrat verður mælt til at gera frádráttarreglurnar fyri inngjøld til lutaeftirlønir einfaldari, soleiðis at eingin avmarking verður í frádráttinum fyri inngjøld til eftirlønir. Tað er ásett eitt hægsta mark fyri kravdu inngjaldi. Inngjald omanfyri ta kravda markið kann fáa aftur um søkt verður um tað hjá TAKS.

Í hesum uppskotinum verður mælt til framyvir bert at hava eftirlønarskipanir við lutaútgjaldi og lívlanga veiting (lívrentu). Tó verður loyvt, at ein ávísur partur av eini eftirlønaruppsparing (upp til 10% av virðinum), kann verða útgoldin sum ein eingangsupphædd við einum avgjaldi til landskassan uppá 45%.

Soleiðis verður eingin avmarking í tí skattliga frádráttinum fyri inngjøld, samstundis sum allar útgjaldingar av eftirlønum, burtursæð frá eingangsupphæddini uppá í mesta lagi 10% av uppsparda virðinum, har avgjaldið verður 45%, verða skattaðar sum vanlig skattskyldug inntøka.

Í nýggja lógaruppskotinum er ætlanin at gera nakrar fyrimunir fyri hjún/sambúgvandi/samlivandi í mun til galdandi rentutryggingarlóg, ið ikki hevur hugtakið samlivandi/sambúgvandi við. Sambúgvandi er eisini ein lívsháttur, ið fleiri og fleiri menniskju velja.

Tað nýggja við hesum lógaruppskotinum er, at tað er møguligt hjá hjúnum og sambúgvandi at kunna flyta millum eftirlønarkontur í samband við deyða, uttan at rinda avgjald. Sum njótunarskilaðan kann setast inn antin hjúnarfelagi, fráskildur hjúnafelagi og samlivandi. Børn hjá eftirlønaruppspararanum kunnu ikki innsetast sum samlivandi og kunnu tí ikki yvirtaka eftirlønaruppsparingina til sína egnu uppsparing, men í slíkum føri har talan er um børn, verður upphæddin útgjoldin, sum skattskyldug inntøka.

Somuleiðis verður møguligt hjá hjúnarfelagum, sum part av at búgvið verður skift í samband við hjúnaskilnað, at flyta uppspardar eftirlønarupphæddir millum eftirlønarkontur hjá hvørjum øðrum, uttan at rinda avgjald ella skatt.

Hesin møguleiki, ið nýggja lógin leggur upp til, skal eftir ætlan eisini fevna um tær uppsparingar, ið eru spardar upp eftir rentutryggingarlógini.

Somuleiðis verður møguligt hjá hjúnarfelagum, sum part av at búgvið verður skift í samband við hjúnaskilnað, at flyta uppspardar eftirlønarupphæddir millum eftirlønarkontur hjá hvørjum øðrum, uttan at rinda avgjald ella skatt.

Av tí at talan er um eina "tvungna" eftirlønaruppsparing, skal tað vera møguligt hjá teimum, ið hava fingið staðfest álvarsama sjúku og sum sambært læknavísindini ikki hava sama væntaðan miðalaldur sum onnur, at koma undir serligar útgjaldstreytir. Hesi fólkini skulu kunna fáa útgoldið eftirløn mett í mun til vanliga miðalaldurin hjá íbúgvum í Føroyum. Avgerðin í slíkum føri verður tikin sambært læknafrøðiligari ráðgeving, ið avger hvørji tey eru, ið kunnu byrja eftirlønarútgjald áðrenn 67 ára aldur.

Meðan uppsparing sambært rentutryggingarlógini kann útgjaldast sambært ásetingum í rentutryggingarlógini, er ætlanin sambært lógaruppskotinum, at uppsparing inngoldin frá og við 2011 skal útgjaldast eftir nýggju lógini, ið fær virknað frá 1. januar 2011. Tað verður møguligt at flyta eftirlønaruppsparing, ið er innvunnin sambært rentutryggingarlógini, til ta nýggju lógina um eftirlønaruppsparing og um skatt av eftirløn. Tað er eisini møguligt, at flytingar skulu kunna gerast í samband við deyða. Tað skal skiljast soleiðis, at eftirlønarupphæddin, ið sambært rentutryggingarlógini skal gjaldast út, í staðin kann verða flutt frá uppsparingareftirlønini hjá tí deyða til uppsparingarkontu hjá hjúnafelaga ella sambúgva eftir nýggja lógaruppskotinum, uttan at rinda avgjald.

Hesar skattabroytingar, ið landsstýrið ætlar at gera við tí nýggju lógini um skatting av eftirløn, eru tó ikki politiskt viðgjørdar enn, og eru ikki við í tí uppskotinum til semju, sum politiski fylgibólkurin er komin fram til. Uppskotið um at dagføra og nýskipað eftirlønarskattaviðurskiftini verður tí við hesum á fyrsta sinni lagt fram til politiska viðgerð.

Kap. 2 – Avleiðingar av uppskotinum
Uppskotið hevur fíggjarligar og umsitingligar avleiðingar fyri landið. Útreiðslur landskassans til fólkapensjónir fara at minka so hvørt eftirlønaruppsparingin fer at fíggja aldurdómin hjá fólki. Samstundis má ein rokna við, at umsitingin, sum higartil er farin til fólkapensjón fer at minka, men umsitingarligu kostnaðirnar hjá TAKS fara at vaksa munandi, bæði tá atlit verður tikið til menning av nýggjari KT-skipan, umframt umsiting av nýggju eftirlønarskipanini.

Mett verður ikki, at uppskotið fær fíggjarligar ella umsitingarligar avleiðingar fyri kommunurnar.

Uppskotið hevur positivar sosialar avleiðingar, herundir fyri ávísar samfelagsbólkar, við tað at alt fleiri løntakarar fara at spara upp til egna eftirløn og eisini at løntakarar, ið ikki frammanundan hava havt eina eftirlønarskipan nú fara at vera fevndir av eini eftirlønarskipan.

Mett verður ikki, at uppskotið hevur stórar avleiðingar fyri vinnuna sum heild. Tó fer tað at ávirka smáu óskipaðu arbeiðsgevararnar, tí starvsfólk teirra ofta ikki gjalda til eftirløn. Tey verða nú umfataði av hesi lóg og smáu arbeiðsgevararnir skulu gjalda til eftirløn av øllum útgoldnum lønum.

Løntakarir í fiskivinnuni gjalda lutfalsliga lítið til eftirløn tað verður tí neyðugt næstu 10 árini at broyta sáttmálarnar munandi.

Mett verður ikki, at lógaruppskotið hevur avleiðingar við sær fyri umhvørvið ella í mun til altjóða avtalur og reglur.

	Fyri landið/lands-myndugleikar	Fyri kommunalar myndugleikar	Fyri pláss/øki í landinum	Fyri ávísar samfelagsbólkar/ felagsskapir	Fyri vinnuna
Fíggjarligar/ búskaparligar avleiðingar	Ja	Nei	Nei	Ja	(Ja)
Fyrisitingarligar avleiðingar	Ja	Nei	Nei	Nei	Ja
Umhvørvisligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Avleiðingar í mun til altjóða avtalur og reglur	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Sosialar avleiðingar				Ja	

Kap. 3 – Serligar viðmerkingar

Ad § 1:
Til stk. 1.
Tað eru heilt nógvir persónar, sum í dag gjalda til egnu eftirlønaruppsparing í eftirlønarskipan í Føroyum, Danmark ella aðrastaðni.

Meginparturin av teimum, ið eru í starvi hjá tí almenna í Føroyum, rinda til eina eftirlønarskipan. Starvsfólk, ið eru lønt av tí danska statinum og arbeiða í Føroyum, rinda somuleiðis til eina eftirlønarskipan í Danmark. Eftirlønin er partur av sáttmálasettu lønini. Hinvegin eru tað fleiri í privatu vinnuni, sum enn ikki gjalda til egna eftirløn. Talan er um sjálvstøðug vinnurekandi og eisini fleiri starvsfólk, ið eru í starvi hjá privatu vinnuni. Oftani er tað soleiðis, at løntakarin fær útgoldið eftirlønina sum ein part av lønini, og so hevur viðkomandi sjálvur rætt til at avgera, um gjaldið skal fara til eina eftirløn ella ikki. Lógaruppskotið leggur upp til, at framyvir skulu øll, eisini sjálvstøðug vinnurekandi og starvsfólk í privatu vinnuni, gjalda til sína egnu eftirlønaruppsparing av skattskyldugu inntøku síni.

Orðingin í stk. 1 fevnir um øll, ið hava fulla skattskyldu í Føroyum.

Áseting um bústað ber í sær, at føroysk lesandi uttanlands, íð hava varðveitt fulla skattskyldu í Føroyum, ikki skulu gjalda til eftirlønaruppsparing, meðan tey eru undir lesnaði, og samstundis hava bústað uttanlands. Henda áseting er eisini galdandi fyri sendiharrar, ið eru í starvi uttanlands fyri Føroya Landsstýri.

Av lønini, ið persónur millum 18 ár og 67 ár fær, skal ávísur prosentpartur gjaldast inn til egna eftirlønaruppsparing. Tað skal eisini gjaldast eftirlønargjald sambært áseting í § 2 av samsýning fyri nevndararbeiði og aðrari samsýning, ið er A-inntøka.
Sjálvstøðug vinnurekandi og onnur, ið hava B-inntøkur (t.d. løntakarar uttanlands), fáa uppkrav um gjald til eftirlønaruppsparing sambært lóg um skatting av eftirlønum.

Fullur skattligur frádráttur verður veittur fyri inngjald til egna eftirlønaruppsparing. Tað er rímiliga lætt at umsita eftirlønaruppsparingina hjá teimum, ið eru fult skattskyldug. Støðan hjá teimum, ið eru avmarkað skattskyldug, er eitt sindur øðrvísi. Avmarkað skattskyldug eru í mesta lagi 180 dagar í Føroyum og rinda eitt ávíst prosentgjald í skatti av allari inntøku uttan nakran frádráttarmøguleika í skattskyldugu inntøkuni. Tað er ikki ætlanin, at tey avmarkað skattskyldugu skulu rinda til eftirlønarskipanina.

At skyldan, at rinda eftirlønarinngjald er avmarkað til fult skattskyldug, er eisini grundað á, at skipanin eisini hevði fevnt um útlendingar, herundir útlendingar, ið sigla undir FAS-skipanini. Ætlanin við FAS-skipanini er ikki, at slíkir persónar skulu vera við í eftirlønarskattaskipan í Føroyum, tí persónarnir eru møguliga fevndir av øðrum eftirlønarreglum í teirra heimlondum.

Hinvegin eru tað eisini persónar, ið eru í vinnu á landi, sum hava avmarkaða skattskyldu. Hesir verða heldur ikki fevndir av eftirlønargjaldinum og kunnu tí í eitt tíðarskeið vera "bíligari" at hava í arbeiði , í mun til tey, sum hava fulla skattskyldu og tí skulu gjalda eftirlønargjald. Her skulu arbeiðsmarknaðarpartarnir gera av, hvussu tann møguligi trupulleikin verður loystur, tí her er talan um viðurskifti, ið lóg um eftirlønaruppsparing og lóg um skatting av eftirløn ikki taka atlit til.

Til stk. 2.
Sambært løgtingslóg nr. 32 frá 5. juli 1971 um tænastumannaeftirløn við seinni broytingum er talan um eina tilsøgn frá landinum um eftirløn, ið er knýtt at tænastumannastarvinum. Lønti tænastumaðurin vinnur sær nóg mikið av eftirlønarrættindum og peningarættindum til, at tænastumaður ikki nýtis at verða fevndur av hesi løgtingslóg, tá talan er um løn frá tænastumannastarvinum. Øll onnur inntøka, ið tænastumannasetti forvinnur, kemur undir vanligu ásetingin í § 1, stk. 1.
Tey starvsfólk, ið eru sett í starv hjá tí almenna undir heitinum "tænastumannalíknandi starv, uttan at vera tænastumannastarv" ella líknandi orðing, skulu gjalda til eftirløn sambært áseting í § 1, stk. 1, um tey ikki í setanarsáttmála hava áseting um, at tey vinna sær eftirlønarrætt eins og tænastumannasett sambært løgtingslóg um tænastumannaeftirløn.

Ad. § 2
Til stk. 1.
Sambært lógini skal rindast eftirlønarinngjald av A-inntøku, ið fevnir um arbeiðsgevarainngjøld, inngjald frá teimum, ið eru sjálvstøðug vinnurekandi, B-inntøku, útgjald frá arbeiðsloysisskipanini, útgjald frá barsilsskipanini, útgjald frá dagpeningaskipanini, sjálvboðin inngjøld, nevndarsamsýning v.m.

Henda áseting um 3 prosent í 2011 er serliga ætlað teimum, ið ikki frammanundan hava eina eftirlønarskipan. Øll tey, sum í dag hava eina eftirlønarskipan, har prosentparturin er hægri enn 3 prosent, kunnu halda áfram at gjalda tað sama prosentgjaldið til eftirlønarskipanina sum tey higartil hava gjørt. Tað er rættuliga ymiskt, hvussu prosentparturin er hjá ymisku fakbólkunum, enntá er onkur fakbólkur, sum í dag fær goldið 18 prosent í eftirlønargjaldi.

Ætlanin er, at øll, ið eru fevnd av § 1 við undantøkum í § 1, stk. 2 og § 4, skulu í minsta lagi gjalda 15 prosent í eftirlønargjaldi av A-inntøkuni og B-inntøkuni í 2019.

Prosentsatsirnir fyri árini 2011 og fram til 2019 eru gjørdir stigvísir, fyri at skiftið frá 3 prosentum til 15 prosent ikki skal vera ov knappur og merkjast ov nógv hjá teimum, ið ikki eru komin uppá tey kravdu 15 prosentini.

Til stk. 2.
Telduskipanin hjá TAKS fer framyvir ikki at loyva, at løn fer um afturhaldsskipanina, uttan at eftirlønargjaldið er partur av lønarflytingini. Á heimasíðuni hjá TAKS verður listi yvir góðkendar eftirlønarveitarar, ið tey gjaldskyldugu kunnu rinda eftirlønina inná.

Til stk. 3.
Tað er serliga hesin bólkurin av fólki, ið ikki rættuliga er komin í gongd við at spara upp til eina eftirlønaruppsparing. Við hesum uppskotinum verður miðað ímóti, at sjálvstøðug vinnurekandi og onnur, ið hava B-inntøkur, eisini verða fevnd av eftirlønaruppsparingini.

Til stk. 4.
Upphæddin uppá 100.000 krónur er ásett fyri, at gjaldið ikki skal vera órímiliga stórt fyri tær stóru inntøkurnar. 100.000 krónur svara til 15 prosent av eini inntøku á uml. 670.000 kr. um árið. Mett verður, at tað skal vera samsvar ímillum, hvat ein eftirløntur persónur skal brúka av eftirlønaruppsparing við eftirlønaraldur og tað gjald, viðkomandi verður kravdur eftir við støði í A-inntøkuni og B-inntøkuni.

Fyri eftirlønarinngjald, ið er omanfyri 100.000 krónur árliga verður tann partur av upphæddini, sum er omanfyri 100.000 krónur goldin útaftur, um søkt verður um tað hjá TAKS. Umsóknin um útgjald skal vera TAKS í hendi, í seinasta lagi 1. juni árið eftir at inngjaldið er goldið. Tíðarásetingin fyri umsóknini er grundað á, at tað ikki skal bera til at fara longri áramál aftur í tíð og harvið gera broytingar í skattaálíkningini.

Landsstýrismaðurin ásettir nærri reglur fyri javning av upphæddini.

Til stk. 4.
Sambært hesi áseting er møguligt sjálvboðið at inngjalda meira enn 100.000 krónur til eina eftirlønarskipan.

Her verður hugsað um t.d. sjálvstøðug vinnurekandi, ið selja part av síni vinnufyritøku ella alla fyritøkuna.

Einki ovara mark er fyri inngjaldið, t.v.s. at inngjaldsupphæddin er óavmarkað. Øll inngjøld fylgja reglunum um frádráttarrætt og útgjald, tá eftirlønin verður útaftur goldin.

Til stk. 6.
Við at loyva persónum, sum eru millum 67 og 70 ár at rinda eftirlønargjald, verður roynt at stimbra teir persónar, ið eru førir fyri at arbeiða, at vera nøkur ár afturat á arbeiðsmarknaðinum. Antin tí teir hava fíggjarligan tørv á at vera longri á arbeiðsmarknaðinum og/ella tí teir hava hug til at vera nøkur ár afturat á arbeiðsmarknaðinum. Persónur avger sjálvur, um rindað verður eftirlønargjald ella um eftirlønargjaldið verður útgoldið sum vanlig løn.

Til stk. 8.
Her verður m.a. tikið atlit til tey, ið sigla undir DIS-skipanini, har tað ikki er møguligt at vera frítikin fyri at gjalda til útlendsku eftirlønina.

Ad. § 3:
Við lívstrygging er at skilja trygging, ið er fevnd av lívstryggingarklassanum í løgtingslóg um tryggingarvirksemi. Óarbeiðsføristrygging, sjúkratrygging og vanlukkutrygging kunnu vera fevndar av lívstryggingarvirksemi, men eisini av skaðatryggingarklassa 1 og 2 í løgtingslóg um tryggingarvirksemi. Hjúnafelagaeftirlønarveiting, har loypandi útgjald er ásett í avtaluni, sambúgvaeftirlønarveiting, barnarentu og avlamisrentu.

Sera ymiskt er, í hvønn mun tann einstaki hevur tørv á at tryggja seg sjálvan og síni næstu. Summi hava tørv á at tryggja hjúnafelaga og/ella børn ávíst lívstíðarskeið, meðan onnur hvørki hava hjúnafelaga, sambúgva ella børn (børn undir 18 ár) at taka atlit til, og tí kunnu tey spara eina størri upphædd til egna eftirløn.

Eftirlønaruppsparari kennir best til síni egnu lívsviðurskifti í mun til tørv á trygging. Tí verður tað litið upp til eftirlønaruppsparara og tryggingaveitara at áseta tryggingartørvin og part av eftirlønarinngjaldinum, ið skal fara til tryggingar.
Mælt verður til, at uppsparari og tryggingarfeløg í felag áseta tryggingarpartin, har tann lóggevandi parturin ger karmarnar, ið partarnir sjálvir taka støðu út frá.

Ynskiligt er, at uppsparingarparturin er minst 2/3 av eftirlønarinngjaldinum.

Vísir tað seg seinni, at tryggingarparturin gerst ov stórur sum heild, verður støða tikin til, um møguligt hámark skal setast fyri tryggingarpartin.

Ad. § 4:
Her eru nevndar peningaupphæddir, ið persónar móttaka og av hesum peningaupphæddum skal ikki rindast eftirlønargjald. Eftirlønargjaldið, ið tann óarbeiðsføri møguliga sjálvur rindar, kann dragast frá í skattskyldgu inntøkuni. Løn, ið fyritíðarpensjónistar vinna sær við løntum arbeiði er fevnt av eftirlønaruppsparingargjaldi.

Ad. § 5:
Til stk. 4.
Her er talan um málsøki, ið danskir myndugleikar umsita, nevniliga persóns-, familju- og arvarætt. Men tað er einki í eftirlønaruppsparingar- og skattalógini, ið forðar fyri, at bæði eftirlønaruppsparingin og sjálvt eftirlønarútgjaldið verða býtt millum hjúnini í samband við hjúnaskilnað. Tað skal eisini vera møguligt at útrokna eitt virði av einari lívlangari veiting, sum verður partur av búnum, um annar ella báðir hjúnafelagar hava eina slíka lívlanga veiting/lívrentu.

Ad. § 6:
Til stk. 3.
Ein tvungin eftirlønarskipan fyri allar persónar millum 18 og 67 ár hevur við sær, at talan er um sera stórar peningaupphæddir, ið persónarnir koma at gjalda inn gjøgnum eitt heilt arbeiðslív umframt møguligt sjálvboðið inngjald. Eftirlønaruppspararin fær skattligan frádrátt í inntøkuni fyri alt inngjald.

Av tí, at talan er um eina tvungna eftirlønarskipan, er sera týðandi, at eftirlønaruppspararin hevur kunnleika um mest týðandi kostnaðar- og avkastviðurskiftini. Landsstýrið fer tí at gera kunngerð, ið áleggur eftirlønarveitarum á hvørjum ári at skula veita eftirlønaruppspararanum kunning um m.a., hvussu stór upphædd er inngoldin í árinum, hvør kostnaðurin er av ymsu tryggingarproduktunum, hvussu stórt avkastið av uppsparingini hevur verið í árinum, hvussu nógv íløgurøktin hevur kostað í árinum v.m.

Ad. § 7:
Til stk. 1-2.
Persónur, sum áðrenn henda løgtingslóg kom í gildi hevur stovnað eina eftirlønarskipan í einum lívstryggingarfelag, eftirlønarkassa ella peningastovni við heimstaði uttanlands, sum hevur loyvi til at reka lívstryggingarvirksemi v.m. í hesum ríki, kann biðja TAKS góðkenna, at eftirlønarskipanin hevur frádráttarrætt í Føroyum. Góðkenningin er m.a. treytað av, at frádráttur frammanundan hevur verið veittur eftir løgtingslóg um skatt av rentutrygging v.m., og at skattgjaldarin góðtekur, at skattur verður goldin eftir § 13 í sambandi við fráflyting, og at lívstryggingarfelagið, eftirlønarkassin ella peningastovnurin tekur á seg tær skyldur, sum settar verða tryggingarfeløgum v.m., sum útbjóða eftirlønarskipanir í Føroyum umfataðar av løgtingslóg um eftirlønaruppsparing, herundir tær skyldur, sum eru nevndar í § 120p í løgtingslóg um landsskatt og kommunuskatt.

Sambært hesi lóg fáa eftirlønaruppspararar bert frádrátt fyri inngjøld til føroyskar eftirlønarveitarar. § 7 loyvir, at tey sum longu hava avtalu við danskar eftirlønarveitarar framhaldandi kunnu fáa skattligan frádrátt fyri teirra inngjøld til donsku eftirlønarveitararnar.

Tey, sum gera avtalu við eftirlønarveitara eftir 31. desembur 2010, fáa bert frádrátt í skattskyldugu inntøkuni fyri inngjøld til føroyskar eftirlønarveitarar.

Ad. § 8:
Til stk. 1-5.
Virðisbrævahandil í peningastovnum er álagdur at fylgja MiFID reglunum. Reglurnar í MiFID skulu eisini fylgjast, tá talan er um íløgur við eftirlønaruppsparing sambært hesi lóg.

Sambert MiFID-reglunum skulu viðskiftafólkini bólkast í tríggjar bólkar, alt eftir hvørja verju viðskiftafólkini skulu hava í samband við keyp og sølu á virðisbrævamarknaðum. Allir eftirlønaruppspararar skulu bólkast sum "detail" viðskiftafólk. Við áseting um detailkunda fæst hægsta verjan. Í hesum bólki eru vanliga privatpersónar umframt ymisk virkir. MiFID krevur nágreinilig skjalprógv fyri ráðgeving, har hvør einstakur eftirlønaruppsparari skal hava ein "íløguprofil" og mett skal vera um, hvørt eftirlønaruppspararin er egnaður at gera íløgur. Tað verða sett krøv til eftirlønarveitarar um, at teir skulu hava skrivligar mannagongdir/politikk fyri, hvussu virðisbrævahandil verður avgreiddur sambært leiðreglum í MiFID um "Best Execution".

Ad § 9:
Til stk. 1.
Ásett verður, hvussu nógv kann setast í børsskrásett partabrøv alt eftir aldri hjá eftirlønaruppsparara. Partabrøv geva vanliga betri avkast enn lánsbrøv yvir eitt longri áramál. Eftirlønaruppsparing er ein sera langsiktað íløga. Tað eru tí góðar fakligar grundgevingar fyri at loyva ungum eftirlønaruppspararum í stóran mun at gera partabrævaíløgur. Hinvegin eru partabrøv ein munandi ótryggari íløga enn lánsbrøv. Tað er tí neyðugt, at verja seg ímóti, at uppspararar missa stórar partar av eftirlønaruppsparingini stutt áðrenn teir gerast pensjónistar. Partabrævaparturin má tí minka so hvørt, sum uppspararin kemur nærri eftirlønaraldri. Íløgureglurnar eru tí gjørdar soleiðis, at partabrævaparturin støðugt minkar gjøgnum alt inngjalds- og íløgutíðarskeiðið, soleiðis at tá persónurin nærkast eftirlønaraldri eru einans 25% av partabrøvunum eftir í virðisbrævagoymsluni.

Til stk. 2 til 4.
Tryggjast skal, at partabrævaparturin javnan verður rebalanseraður. At rebalansera merkir, at uppspararin kann gera keyp ella skal fremja sølu í íløgurøðini (porteføljuni), soleiðis at parturin og slagið av íløgum er í tráð við aldur, váða og onnur viðurskifti hjá eftirlønaruppspararanum.

Parturin av partabrøvum kann vera komin omanfyri tað mest loyvda, tí persónur grundað á aldur hevur fingið eitt lægri hámark fyri partabrævaparti sambært talvuni í stk. 1. Partabrævaparturin kann til dømis eisini verða vaksin grundað á kurshækkingar.

Munur verður gjørdur á reglunum fyri rebalansering alt eftir aldri hjá eftirlønar-uppspararanum. Hjá uppspararum yngri enn 60 ár verður rebalanserað við at uppsparari, sum er komin upp um partabrævahámarkið bert kann keypa lánsbrøv. Uppspararin kann ikki keypa nýggj partabrøv, fyrr enn tað kann fara fram innanfyri tað loyvda hámarkið. Eftirlønaruppspararin verður sostatt ikki tvungin til at selja út av síni partabræva-goymslu. Nýggj inngjøld á eftirlønaruppsparingina virka til at hækka partin, sum ikki frammanundan er settur í partabrøv. Eftirlønaruppsparari kann eisini selja av parta-

brævagoymsluni, tá tað er til fyrimuns. Á henda hátt verður partbræva-parturin sum frálíður minni.

Eftirlønaruppsparari eldri enn 60 ár skal aktivt rebalansera sína íløgurøð, so partabrævaparturin er innan fyri hámarkið í stk. 1. Rebalanserast skal í seinasta lagi fyrsta handilsdagin eftir, at eftirlønaruppspararin er fyltur ávikavist 60, 65 og 70 ár.

Til stk. 5 og 6.
Í seinasta lagi gerandisdagin fyri, at ein persónur gerst 67 ár, skal TAKS hava móttikið skrivliga áheitan um útgjaldsháttin, ið eftirlønaruppsparari ynskir. Avgerðin, ið eftirlønaruppsparari hevur tikið, kann ikki broytast aftur.

Ad § 10:
Til stk. 1.
Við einsinnisútgjaldi eftir nr. 1) verða rindað 45 prosent í avgjaldi. Eftir 2) og 3) verður útgjaldið skattað sum vanlig A-inntøka.

Nakrir uppspararar spara upp í eini uppsparing, har ikki verður avgjørt fyrr enn við pensjónsaldur, hvussu uppsparingin skal býtast sundur á ymsu eftirlønarskipanirnar. 90 prosent av hesi uppsparing skulu nýtast til lívlanga veiting og lutaeftirløn og møguligt er at fáa eitt einsinnisútgjald á 10 prosent av samlaðu uppsparingini.

Aðrir eftirlønaruppspararar gjalda til eina lívlanga veiting heilt frá ungum árum. Fyri lívlangar veitingar svarar 1,5 árs veiting til umleið 10 prosent av kapitalvirðinum. Fyri at javnseta uppsparing til lívlangar veitingar við aðrar uppsparingar, verður loyvt teimum, ið spara upp til lívlangar veitingar at fáa eina upphædd, ið svarar til 1,5 árs veiting útgoldna í einum við eftirlønaraldur. Avgerðin um at spara upp í lívlangar veitingar frá byrjan av er tí ikki ávirkað.

Uppaftur aðrir eftirlønaruppspararar hava bæði eftirlønaruppsparing til lívlanga veiting og eftirlønaruppsparing, ið ikki er greinað. Hesir uppspararar kunnu við útgjald fáa útgoldið 1,5 árs gjald í einum av lívlangu veitingini, og 10 prosent í einum av tí eftirlønaruppsparing, ið ikki er sundurgreinað.

Virðið á lívlangu veitingini skal vera í minsta lagi eins stórt sum virðið á tí, sum verður goldið til lutaeftirløn. Hetta er torført at gera á ein hátt, sum øll meta vera objektivt rættan. Trupulleikin er, at ein uppsparing til eina lívrentu ikki hevur nakað neyvt ásett virðið, júst tí tað er ein rættur til eina veiting. Tað er tó møguligt at gera sundurbýtið so neyvt, at tað er nóg gott at tryggja ætlanini við hesi lóg. Ásett verður tí, at árliga útgjaldið av lívlangu veitingini skal vera eins stórt sum árliga gjaldið frá lutaeftirlønarpartinum, um roknað verður við eini lutaeftirløn yvir 15 ár.

Til stk. 2. Við lívslanga veiting skilst at goldið verður ein ávís peningaupphædd, so leingi tann tryggjaði persónurin er á lívi, tað merkir somuleiðis, at doyr tann tryggjaði so kunnu hjúnarfelagi/sambúgvandi taka yvir eftirlønir hjá hvørjum øðrum. Útgjald skal vera leypandi so leingi sum hjúnafelagin/sambúgvandi er á lívi.

Barnarentur: Tíðaravmarkað leypandi útgjald til børn (børn, ættleidd børn, fosturbørn). Útgoldið verður til barnið so leingi tað er á lívi, men ongantíð longri tíðarskeið enn ásett í eftirlønarsáttmálanum.

Til stk. 7.
Almannastovan, sum í dag umsitur fyritíðarpensjónsøkið er eitt gott boð uppá myndugleika, ið hevur fakligan førleika at umsita slíkar støður.

Ad. § 11:
Til stk. 1.
Hetta er væl at merkja um persónurin hevur fleiri eftirlønaruppsparingar hjá fleiri eftirlønarveitarum. Tað er ikki óhugsandi, at eftirlønaruppsparari hevur fleiri eftirlønarskipanir hjá ymiskum eftirlønarveitarum, t.d. hjá tryggingarfelagi og hjá peningastovni. Henda áseting hevur týdning, tá tað skal gerast upp út frá einum skeringsdegi fyri, hvør endaliga saldan á eftirlønaruppsparingini er. Støðu skal takast til, hvussu nógv av eftirlønarupphæddini skal til ávikavist lívlanga veiting, kapitalútgjald og lutaeftirløn.

Til stk. 2.
Útgjaldshátturin kann bert broytast eftir umsókn og góðkenning hjá TAKS.

Til stk. 3.
Hetta verður gjørt fyri at minka um umsitingarkostnaðin av nýggju eftirlønarskipanini. Til dømis loysir tað seg ikki at gera lívlangar veitingar fyri helvtina av 400.000 kr., tí kostnaðurin av at gera skipanina er stórur, og upphæddirnar vera ov smábýttar.

Ad. § 12:
Til stk. 1.
Við njótunartilskilaðan verður meint við hjúnafelaga, fráskildan hjúnafelaga, sambúgva, børn, ættleidd børn, fosturbørn. Samlivandi er ein navngivin persónur, sum hevði felags bústað við tí deyða, tá njótunartilskilaði varð innsettur í eftirlønarsáttmálan. (Samlivandi = sambúgvandi). Alsamt størri partur av samlivandi pørum í Føroyum liva saman uttan at vera gingin saman í hjúnalag. Um ein sambúgvi doyr, kann vantandi vígslubræv geva trupulleikar fyri tann, ið eftir situr, um tað ikki í eftirlønarsáttmálanum er ásettur njótunartilskilaður sambúgvi. Eftirlønareigari skal á eftirlønarsáttmála greitt tilskila navnið á persóni sum njótunar-tilskilaður. Tá viðkomandi eftirlønareigari doyr, kann tann njótunartilskilaði fáa eftirlønina útgoldna. Er njótunartilskilaði hjúnafelagi ella sambúgvi hjá tí deyða eftirlønareigaranum kann viðkomandi fáa eftirlønarrættin fluttan á sína egnu eftirlønaruppsparing. Rætt at yvirtaka eftirlønaruppsparing hava einans hjún og sambúgvar og ikki børn. Navnið á njótunartilskilaða skal vera greitt ásett, og tað kann einans vera eitt navn á hvørjum eftirlønarsáttmála.

Til stk. 2.
Njótunartilskilaði avger sjálvur hvussu tann flutta eftirlønaruppsparingin verður samansett sambært ásetingini í hesi lóg.

Til stk 4.
Í lutaeftirlønarútgjaldi fær tann njótunartilskilaði somu útgjaldsrættindi sum fyrrverandi eftirlønaruppsparari hevði, t.d. um tann deyði hevði havt 5 ár eftir av eftirlønarútgjald eru tað tey 5 árini, ið njótunartilskilaði fær útgoldið. Njótunartilskilaði avger sjálvur, um tey 5 útgjaldsárini verða umroknaði til t.d. 10 ára útgjald ístaðin. A-skattur verður rindaður av útgjaldinum.

Ad. § 13:
Til stk. 2.
Ætlanin er at hava ein rúman arbeiðsmarknaðarpolitikk, og tað skal vera møguligt hjá fólki í tíðarbilinum millum 67 og 70 ár at kunna arbeiða fulla ella niðursetta arbeiðstíð við eftirlønarrætti til eftirlønaruppsparing.

Tað er ymiskt hvussu livi- og arbeiðsumstøðurnar hjá fólki eru háttaðar. Málsetningurin er, at henda lóg um eftirlønaruppsparing skal ikki vera ein forðing fyri, hvussu fólk velja at innrætta arbeiðslív og eftirlønarinngjald.

Til stk. 3.
Við burtursíggingarrætti meinast ein arbeiðsgevaraskipan, har arbeiðsgevari rindar eftirlønargjald hjá løntakara. Tað eru fleiri arbeiðssáttmálar har arbeiðsgevari rindar eitt arbeiðsgevaraeftirlønargjald og løntakarin sjálvur rindar eitt eftirlønargjald. Vanligt er, at arbeiðsgevari rindar bæði arbeiðsgevara- og løntakaraeftirlønargjaldið til eftirlønarveitara í samband við hvørja lønarútrokning og -flyting. Tað samlaða eftirlønargjaldið verður beinanvegin skattliga frádrigið í inntøkuni, og tí skal eitt slíkt eftirlønargjald ikki skrivast á sjálvuppgávuna. Talan er um at síggja burtur frá gjaldinum, eisini nevnt burtursíggingarrættur.

Til stk. 4.
Áseting um freist fyri inngjaldi til eftirløn við skattligum frádrátti í inntøkuni til 1. mai árið eftir, er grundað á innlatingarfreistina fyri roknskaparskyldug. Tíðarskeiðið fyri inngjaldi til eftirløn við skattligum frádrátti í inntøkuni er frá 1. januar til 1. mai árið eftir. TAKS fer at veita skrivliga vegleiðing á heimasíðuni um, hvussu tey við B-inntøku á mest skynsama hátt sjálvi rinda til egna eftirlønarskipan. TAKS kann somuleiðis senda inngjaldingarkort til tey, ið ynskja tað.

Til stk. 5.
Eftirlønargjaldið av B-inntøku skal gjaldast saman við fyribils B-skattinum.
Skyldug gjøld til tað almenna, tað veri seg skattur ella líkn., skulu gjaldast áðrenn persónur kann fáa skattligan frádrátt í inntøkuni fyri inngjald til eftirlønaruppsparing.

Til stk. 6.
Hóast eitt vinnuvirki verður selt, er tað ikki altíð, at gjaldið fyri søluna er tøkt beinanvegin. Henda freist er ásett fyri at tað skal vera størri rásarúm í hesum førinum. Tað er somuleiðis galdandi fyri sjálvstøðug vinnurekandi, at tey hava fimm mánaðir longri gjaldsfreist fyri endaliga inngjaldið til eftirlønaruppsparingina enn vanligir løntakarar. Hetta er grundað á, at tey sjálvstøðugu vinnurekandi og tey við B-inntøkum hava roknskaparskyldu, og at freistin at lata inn sjálvuppgávu og roknskap er 1. mai árið eftir inntøkuárið.

Ad. § 14:
Til stk. 1-3.
Rentur fevna um bæði vanligar rentur á konti í peningastovni og serligar "uppsparingarrentur". Harumframt umfatar lógin eisini rentur av lánsbrøvum og vinningsbýti av partabrøvum, har uppsparda upphæddin er nýtt til virðisbrøv í virðisbrævagoymslu hjá uppsparara, ella har rentan stavar frá puljuskipanum, har rentan er tengd at avkastinum í tí einstøku puljuni.

Við tilskriving av bonus verður skilt, at tann samlaða bonus-upphæddin, sum er tøk í tryggingarfelagnum, verður býtt ímillum teir einstøku tryggingareigararnar. Bonus í samband við skipan í lívstryggingarfelagið ella pensjónskassa, har limur er tryggjaður eina veiting, og luttekur í yvirskotinum hjá felagnum, telur eisini sum uppspart bonus.

Tilskrivaða bonus-upphæddin verður nýtt í samsvari við tryggingaravtaluna at keypa trygging fyri soleiðis, at tær avtalaðu tryggingarveitingarnar verða størri.

Í uppsparingartíðarskeiðinum er bonus hvørki skatt- ella avgjaldsskyldugt.

Rentutilskriving, bonus og vinningur verður útgoldið saman við uppspardu eftirlønini og skattað á sama hátt.

Ad. § 15:
Til stk. 2.
Renta og annar ávøkstur av eini slíkari eftirlønarskipan verða skattað í samband við útgjald av eftirlønini við 38% í 2011, 37% í 2012, 36% í 2013 og 35% í 2014 og eftirfylgjandi ár. Sum renta og ávøkstur er at meta munurin millum samlaðu inngjøldini og útgjaldið. Inngjøldini verða ikki tald við í ta skattskyldugu inntøkuna.

Ad. §19:
Til stk. 2
Ásetingarnar um útgjald eru framhaldandi galdandi, eins og at flyta til aðra líknandi skipan eisini er galdandi.

Ad. § 20:
Hóast tað við flytan av eftirlønaruppsparing nærum er tað sama, sum hevur verið galdandi frammanundan millum eftirlønaruppsparingar- og eftirlønartryggingarkontur, er munurin kortini tann, at skiftið frá lutaeftirlønaruppsparing, lutaeftirlønartrygging og lívlangari veiting gevur heimild til at í mesta lagi 10% av samlaðu eftirlønarupphæddini verður goldið út sum kapitalútgjald av uppsparda eftirlønarvirðinum. Tað er t.d. ikki galdandi í rentutryggingarlógini, har flytingin av lutaeftirlønaruppsparing og lutaeftirlønartrygging ikki hevur sama møguleika fyri kapitalútgjaldi. Men harafturímóti eru minst 45% av samlaðu eftirlønaruppsparingini, ið verður flutt til nýggju útgjaldsreglurnar, lívlong veiting, meðan restin kann fara til lutaeftirløn.

Ad. § 21:
Áseting um ígildiskomu.

Fylgiskjøl:

Fylgiskjal 1: Yvirlit yvir útgjaldshættir.

Tórshavn, tann 9. august 2010

Fylgiskjal nr. 1
Yvirlit yvir útgjaldshættir av eftirlønaruppsparing

Sløg av eftirløn:
- Lívlong veiting
- Lutaeftirløn
- Kapitalútgjald (útgoldið í einum)

Uppsparast kann í lívlanga veiting ella í lutaeftirløn. Ikki fyrr enn í samband við útgjald verður tikin støða til um ein partur skal gjaldast sum kapitalútgjald.

Uppsparda eftirlønin kann útgjaldast á hesar 4 útgjaldshættir:
1. Við eftirlønaraldur
2. Við deyða
3. Við avlamni
4. Smærri upphæddir

<u>Ad. 1. Við eftirlønaraldur:</u>

Lívlong veiting- og lutaeftirlønarskipanir:

Slag	Útgjald	Verður skattað sum
Lívlong veiting	Leypandi so leingi tann tryggjaði er á lívi	Inntøkuskattað sum vanlig A-inntøka
Lutaeftirløn	Lutaútgjald í tí garanteraða (tryggjaða) tíðarskeiðinum	Inntøkuskattað sum vanlig A-inntøka
Kapitalútgjald	10% útgoldið í einum við eftirlønaraldur	45% í avgjaldi

Felags fyri lívrentu- og lutaeftirlønarskipan:

- Verður í fyrsta lagi útgoldið, tá persónur gerst 67 ár, ella um persónurin læknafrøðiliga hevur fingið staðfest varandi niðursettan væntaðan miðallivialdur.
- Tá persónur gerst 67 ár, kann eftirlønarútgjald byrja. Í seinasta lagi tá persónur gerst 70 ár skal útgjald av lívlangu veitingini og lutaeftirlønini byrja. Lutaeftirlønin skal gjaldast út yvir í minsta lagi eitt 10 ára skeið.
- Bonus og rentutilskriving verða løgd afturat eftirlønaruppsparingini uttan at skattur verður rindaður av virðisøkingini. Bonus og rentutilskriving verða skattað saman við og á sama hátt sum eftirlønaruppsparingin. Útgjald fylgja ásetingunum um útgjald av eftirløn.
- Ein upphædd á 10% av uppsparingini ella av virðinum av lívlangu veitingini kann gjaldast út í einum sum kapitalútgjald.

Lutaeftirlønarskipan:

- Lutaeftirløn/lutaeftirlønartrygging verður útgoldin í eins stórum lutum yvir í minsta lagi eitt 10 ára skeið.
- Útgjaldið hesi minst 10 árini fer fram sum eitt mánaðarligt gjald øll árini, so leingi sum lutaeftirlønin verður útgoldin.
- Peningaupphæddin/depotið/uppsparingin verður gjørd upp árliga og verður býtt upp eftir tíðarskeiðinum, ið eftir er (restgarantitíðarskeið).
- Garantitíðarskeið er í minsta lagi 10 ár.

Ad. 2. Við deyða

Hugtakið samlivandi
Samlivandi er ein navngivin persónur, sum hevði felags bústað við tann deyða við innsetan sum njótunartilskilaðan í eftirlønarsáttmálan. (Samlivandi = sambúgvandi = búfelagi). Stórur partur av samlivandi pørunum í Føroyum liva saman uttan at vera gingin saman í hjúnalag. Um ein sambúgvi doyr, kann vantandi vígslubræv geva trupulleikar fyri tann, ið eftir situr, um tað ikki á eftirlønarsáttmála verður ásett ein njótunartilskilaður sambúgvi. Tað er eisini vanligt, at systkin búgva saman, og tá hava tey somuleiðis møguleika at seta hvønn annan sum njótunartilskilaðan.

Eftirlønareigari skal á eftirlønarsáttmála greitt tilskilað navnið á persóni sum njótunartilskilaðan. Tá eftirlønareigarin doyr, kann tann njótunartilskilaði fáa eftirlønina útgoldna og/ella eftirlønarrættin fluttan á sína egnu eftirlønaruppsparing.

Navnið á njótunartilskilaða skal vera greitt ásett, og tað kann einans vera eitt navn á hvørjum eftirlønarsáttmála.

Slag	Útgjald	Verður skattað sum
Lívlong veiting	Hjúnarfelagi/sambúgvandi kunnu taka yvir eftirlønir hjá hvørjum øðrum við deyða. Útgjald skal vera leypandi so leingi sum hjúnafelagin/sambúgvandi er á lívi. Barnarentur: Tíðaravmarkað leypandi útgjald til børn (børn, ættleidd børn, fosturbørn). Útgoldið verður til barnið so leingi tað er á lívi, men ongantíð longri tíðarskeið enn ásett í eftirlønarsáttmálanum.	Inntøkuskattað sum vanlig A-inntøka
Lutaútgjald	Útgjald í einum	45% í avgjaldi upp til 1 mió. kr. Vanligur A-skattur av upphædd yvir 1 mió. kr.
	Flyting av eftirlønaruppsparing til hjúnafelaga ella sambúgva	Kann flytast skatta- og avgjaldsfrítt til eftirlønaruppsparing hjá hjúnafelag ella sambúgvandi.

- Eftirlønaruppsparing kann útgjaldast ella flytast til eftirlønaruppsparingina hjá hjúnafelaganum ella sambúgvandi.
    - Njótunartilskilaður kann fáa eftirlønina útgoldnað við at rinda avgjald á 45 prosent til landskassan av eftirlønaruppsparingini upp til 1 millión krónur. Njótunartilskilaði rindar A-skatt av upphæddini sum er omanfyri 1 millión krónur.
    - Um njótunartilskilaði er antin hjúnafelagi ella sambúgvandi kann viðkomandi velja at fáa alla ella part av eftirlønaruppsparingini flutta avgjaldsfrítt til sína egnu eftirlønaruppsparing.

- Um talan er um tíðaravmarkaða útgjalding skal móttakarin av eftirlønaruppsparingini kunna broyta hetta, tó í minsta lagi til eitt 10 ára útgjaldingartíðarskeið.

- Eftirlønaruppsparingin skal kunna flytast skatta- og avgjaldsfrítt til annan eftirlønarveitara.

Ad. 3. Avlamni

Slag	Útgjald	Verður skattað sum
Avlamisrenta	Leypandi útgjalding	Inntøkuskattað sum vanlig A-inntøka

Ad. 4. Smærri upphæddir

Um tað samlaða virðið av eftirlønaruppsparingini hjá uppspararanum er minni enn 100.000 kr., so kann øll upphæddin verða útgoldin í einum við at gjalda eitt avgjald uppá 45%

Er tað samlaða virðið av eftirlønaruppsparingini hjá uppspararanum minni enn 400.000 kr., so kann øll upphæddin gjaldast út sum lutaeftirløn.